

Sammantagen utvecklingsplan

Sörbyarna Luleå kommun

2019-11-07

LULEÅ KOMMUN

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

NORRBOTTEN

INNEHÅLL

<u>Bakgrund</u>	3
<u>Arbetsätt</u>	3
<u>Nuläge</u>	4
<u>Statistik</u>	4
<u>Beskrivning</u>	4
<u>Bygden idag</u>	4
<u>Styrkor</u>	5
<u>Svagheter</u>	5
<u>Hot</u>	5
<u>Möjligheter</u>	6
<u>Trender</u>	6
<u>Målbild</u>	7
<u>Visionen</u>	7
<u>Mål</u>	9
<u>Genomförande</u>	9
<u>Analys</u>	9
<u>Aktiviteter</u>	10
<u>Bilageförteckning</u>	10

Bakgrund

En förstudie ska göras för utvecklingsarbete i Sörbyarna. Luleå Byaforum har därför gett ”Hela Sverige ska leva Norrbotten” i uppdrag att genomföra ”Bygdeutvecklingsplaner i Sörbyarna Luleå kommun” och för detta ansöka om medel inom Spira Mare 2020. Planerna kommer sedan att presenteras för politiker, tjänstemän och de ingående bygderna. Bygdeutvecklingsplaner har därför tagits fram av invånare och föreningar i totalt sju bygder; Alvik-Långnäs, Antnäs, Avan, Ersnäs, Kallax, Klöverträsk och Måttsund., vilka presenteras som bilagor i den följande sammantagna ”Bygdeutvecklingsplan för Sörbyarna Luleå kommun”.

Arbetsätt

Syftet med utvecklingsplanen är att beskriva hur bygdernas utveckling kan se ut ur ett kort- och långsiktigt perspektiv vad gäller, boende, friluftsliv och natur, kommunikationer m.m. Planen bygger på Sörbyarnas sammantagna (mer specifikt i varje bilaga från varje delområde) önskemål och behov av utveckling. Projektet informerar även om olika finansieringsmöjligheter, t.ex. via Spira Mare 2020, Landsbygdsfonden m.fl., för att kunna förverkliga vissa av bygdernas önskemål och behov.

Projektledningen ”Hela Sverige ska leva Norrbotten”, Lars Bergström och Anki Pålsson, har lett processen i bygderna, skött sammanställningar samt presenterar den sammantagna planen. Landsbygdsstrategen från Luleå kommun, Roger Ylinenpää, har besökt bygderna vid några processtillfällen.

Inför uppstarten har byagrupperna bjudit in invånare i bygden att informeras och ta del av projektets möjligheter på bygdens t.ex. via anslagstavlor samt olika sociala medier. Till mötena kom ett varierande antal på upp till 30 personer, män och kvinnor i varierande åldrar som representerade olika delar av bygderna. Ungdomar har involverats i senare skeden på olika sätt utifrån de olika bygdernas egna förutsättningar

Flera möten ordnades där syftet var att lyssna och inhämta förslag från byborna för att kartlägga bygdens önskemål och behov. Inkomna förslag diskuterades och en i en del bygder har man delat upp arbetet i mindre grupper.

Grupperna har träffats ett antal gånger och behandlat förslag för alla åldrar i bygden. Ett extra fokus har lagts på bygdernas ungdomar och de äldre.

Nuläge

Statistik

Folkmängden i bygderna uppgår enl. offentlig statistik år 2018 till ca. 5 400 personer. För mer specifik statistik se bygdernas egna planer.

Beskrivning

Bygden idag

Sörbyarna är ett vidsträckt område som ligger vackert söder om Luleå älv, med både havsvikar, skog och odlingslandskap. De flesta nyinflyttade i byarna är unga barnfamiljer och fler skulle det kunna vara om VA-situationen åtgärdades, mark för bebyggelse saknas inte. I de flesta bygderna finns för närvarande en god skolstruktur med förskola samt låg och mellanstadieskola i flera av bygderna med elever upp t.o.m. årskurs sex. Här finns dock stora orosmoln vad gäller skola och förskola. Bygdernas servicenivå skiljer sig både vad gäller kommersiell och offentlig, mer om detta i varje bygds plan.

Sörbyarna har ett rikt föreningsliv med många föreningar; intresse-, medborgarhus-, idrott-, jakt-, skoter-, politiska- ungdomsföreningar och ett flertal hamnföreningar. En god samverkan har utvecklats mellan de olika föreningarna vilket gynnar en god utveckling.

Sörbyarnas innevånare har en stark vilja, engagemang och framtidstro för sin egen bygd och dess utveckling. I dessa planer (se bilagor varje individuell bygd) finns det många åtgärder som föreningar och invånare själva vill åta sig att genomföra, men vissa nyckelfunktioner ligger dock på kommunen och andra myndigheter. En sak som har efterfrågats är samverkan och dialog inte bara mellan lokalsamhället och offentlighet utan även på ett horisontellt plan mellan bygder och byar.

Nedanstående SWOT-analys är en sammanfattning utifrån varje bygds individuella plan, mer utförligt finns i dessa bilagor. Det ligger ingen rangordning i uppräknningen.

Styrkor

- Aktiviteter, idrottsanläggningar, föreningsliv
- Geografiska läget, nära stad, hav, badplats, hamnar, slalombacke, elljusspår, flyg, E4, Norrbottniabanan
- God service, skola, förskola, aktivitetshall, restaurang, bensinstation
- Samlingslokaler, medborgarhus, aktivitetshall, olika i varje bygd
- Utflyktsmål, fäbodrar
- Jämlikt/demografi
- Barnvänligt
- God tillgång på mark
- Företagande
- Befolkning låg medelålder
- Hammöjligheter

Svagheter

- Vägar (trafiksituationen, utformning, parkering, belysning, gång- och cykelväg osv.)
- Kommunikationer, kollektivtrafik
- Avlopp, vatten
- Trygghets/äldreboende
- Ungdomsaktiviteter
- Service
- Lekpark
- Många resor för skolbarn

Hot

- Norrbottniabanan
- Vatten och Avlopp (utebliven inflyttning m.m.)
- Fördelning av offentliga resurser
- Kollektivtrafik
- Trafiksituation
- Högt drivmedelspris
- Landhöjning
- Nedläggning av skola/förskola

Möjligheter

- Stads- och naturnära – hav, berg, skog, kust mm
- Samarbeten
- Attraktiv bygd
- Många barn/ungdomar
- Ideellt arbete/Engagemang
- Skola/ Förskola/Aktivitetshall
- Inflyttning
- Samarbeten mellan företag
- Kollektivtrafik
- Distansarbete (bra fiberresurser)
- Hög kompetens
- Fritidsmöjligheter

Trender

Sörbyarna är och har varit en bygd i förändring under en längre tid. Från att ha varit en bygd där i princip alla boende var bönder till att som idag vara en bygd där få bönder med boskap finns kvar. Däremot finns flera hästgårdar.

Genom nybyggnationer som påbörjades i mitten av 1970-talet och som pågått fram till idag har inflyttning till bygden medfört att antalet invånare har ökat.

Bygden är attraktiv med alla dess fördelar som har beskrivits. Trenden är att det är unga familjer med barn som flyttar till bygden, där skolan och förskolan är mycket betydelsefull. Bygden är känd för att vara barnvänlig, utvecklingsbenägen, ha engagerade invånare, och vara inställd på samverkan både horisontellt och vertikalt. Bygden kan erbjuda ett starkt alternativ till staden i fråga om livskvalitet, naturupplevelser, odling och ett rikt föreningsliv osv.

Målbild

Visionen

Sörbyarna ska vara en bra plats att leva, bo och verka på både för unga och gamla. Möjligheter måste finnas för social samvaro, rekreation, skola, förskola, arbete och bra boende i byarna. Det finns träffpunkter för rekreation, idrottande och friskvård. Bostäder för yngre och äldre finns som ger möjlighet att bo kvar i byn och bra möjligheter till nybyggnationer. Bra kommunikationer och infrastruktur finns.

Träffpunkter, rekreation, idrottande och friskvård

Vi vill återskapa **träffpunkter** i bygden där alla kan träffas. Dessa träffpunkter bör innehålla service av något slag, t.ex. ett enkelt café, paketutlämning, e-tjänster, samhällsinformation etc. Denna service kan skilja sig mellan ingående bygder och bygger på invånarnas upplevda behov.

Sörbyarna är en bygd med närhet till fin natur för **rekreation, idrottande och friskvård** för alla invånare och besökare. Ett flertal intressanta utflyktsmål har skapats som inbjuder till enskilda och gemensamma aktiviteter, på fåbodvallar, badplatser, utsiktsplatser och t.ex. Solanderleden, Det är en vision att fortsatt restaurera utflyktsmålen, märka upp, bygga sittbänkar och göra promenad- och vandringsleder tillgängliga till bygdernas utflyktsmål. Detta för att även locka många besökare utifrån.

En vision är också att upprusta elljusspår med nya ljusslingor och att bygga utomhusgym i nära anslutning till elljusspårerna.

Det finns även badplatser som är i stort behov av ”upprustning”. De bedöms inte i dagsläget vara särskilt fräscha och inbjudande till bad, men som trots det används flitigt av bybor och förskolor. Det är ett önskemål att utveckla badplatserna till att bli attraktiva platser som inbjuder till besök.

Boende, kommunikationer m.m.

En mycket viktig del i Sörbyarnas vision är att det ska utvecklas/byggas **trygghetsboenden** i området. Detta kan då frigöra bostäder för yngre och ge äldre möjlighet bo kvar i byarna. Det finns även behov av **hyreslägenheter/radhus** både för yngre och äldre. Seniorboende och vanliga lägenheter i byarna är viktigt för att möjliggöra för äldre och yngre att bo kvar.

I visionen för Sörbyarna ingår ökad befolkningstillväxt. Möjligheter till nybyggnationer måste finnas. En **tillväxtplan** bör upprättas för att möjliggöra

detta. Bygderna känner ett ansvar i denna fråga och är beredda att visa på lämplig tomtmark.

Viktigt för Sörbyarna är **VA-investeringar** både för befintlig och nyttillkommande bebyggelse. Det är grunden för den fortsatta utvecklingen och möjliggör att fler kan bygga och bo i byarna. En översyn av VA med nya VA-ledningar alt. nytt reningsverk är därför ytterst angelägen. Området omfattar minst ca. 5.400 personer och många arbetsplatser och har stor potential för nybyggnationer. Många vill bygga i området. VA- investeringar måste prioriteras och verksamhetsområdena ses över och utökas.

Byggande av **gång- och cykelvägar** bör prioriteras för flera av bygderna i området. Det är viktigt att få en förlängning av den påbörjade cykelvägen från Kallax genom Måttsund till Antnäs. Det är ett gammalt krav då vägen är smal utan vägrenar och starkt trafikerad av genomfartstrafik för de som kommer söderifrån och ska till flyget. Behovet av cykelvägar är mycket stort även i andra delar av Sörbyarna. En cykelväg är säkrare för barnen att ta sig till skolan och till byns olika aktiviteter. Dessutom har barnen kamrater och aktiviteter (bl.a. idrott) i närliggande byar. Det skall vara möjligt att cykla till Luleå där många arbetar, men också till andra närliggande byar för att få tillgång till den service och arbetsplatser som finns där. Ett 60-tal bostäder är även planerat längs huvudvägen i Måttsundsbygden, vilket ökar behovet av säker väg.

En ökning av kollektivtrafiken till/från byarna är ett angeläget förbättringsområde inte minst ur klimatsynpunkt.

Övrigt angeläget/önskvärt

Mer kommunal verksamhet kan utlokaliseras till Sörbyarna. Det kan innebära besparingar och servicelösningar främst inom transporter, samt fler arbetstillfällen på landsbygden. Eventuellt kan ett medborgarkontor etableras i Sörbyarna.

Mål

Att inom fem år genomföra projekt enligt varje bygds respektive plan samt att tillsammans med Luleå kommun upprätta planer för byggande av ett varierat bostadsbestånd inklusive trygghetsboenden, i syfte att möta morgondagens blandade behov där Sörbyarna kan växa mot ett ökat invånarantal.

Planen skall också omfatta ett utvecklat VA-system och möta moderna kommunikationsbehov. Gång- och cykelvägar är prioriterade och bör byggas så snart som möjligt.

För att bedriva aktiviteter och jobba för ett aktivt föreningsliv krävs ekonomiska resurser. Förutom stöd och bidrag från samhället krävs även egna initiativ och engagemang som kompletterar behovet.

En bibehållen skolstruktur i byarna är ett absolut måste för möjlighet till framtida inflyttning av barnfamiljer och för att undvika utflyttning.

Genomförande

Analys

Utvecklingsplanerna kräver insatser och finansiering på olika nivåer, kommunalt, regionalt och av den egna bygden. Vad gäller insatser inom den egna bygdens projekt krävs ekonomisk hjälp och bidrag. Egna resurser räcker inte för att uppsatta mål ska kunna nås.

En vision som är skriven för en bygd och som beskriver ett väl förankrat och ett verkligt behov leder sannolikt till att många vill vara med och hjälpa till i projekten.

Om projekt lyckas genom att skapa god gemenskap och trivsel under den tid projekten pågår är det sannolikt och troligt att det lockar flera till att intressera sig för att aktivera sig i gemensamma projekt och föreningar.

Aktiviteter

(Specifika aktiviteter för respektive bygd i bilagor)

Aktivitet	När	Kostnad/Finansiering
Boende		
<i>Upprättande av tillväxtplan</i>	2020	Luleå kommun
<i>Trygghetsboenden</i>		Luleå kommun
<i>Hyreslägenheter/ Radhus</i>		Luleå kommun
<i>VA-investeringar, prioritet</i>		Luleå kommun
Kommunikationer		
<i>Gång- och cykelvägar</i>	2020	Luleå kommun Trafikverket
<i>Förbättrad kollektivtrafik/LLT</i>	2020	Regionala Trafikmyndigheten
Övrigt/ Angeläget/ Önskvärt		
<i>Gym (inomhus) med träningsredskap</i>		Luleå kommun
<i>Badmöjligheter i Sörbyarna</i>		Luleå kommun
<i>Högstadieskola i Sörbyarna</i>		Luleå kommun

Bilageförteckning:

Alvik-Långnäsbygdens utvecklingsplan	./1
Antnäsbygdens utvecklingsplan	./2
Avanbygdens utvecklingsplan	./3 med underbilaga
Ersnäsbygdens utvecklingsplan	./4
Kallaxbygdens utvecklingsplan	./5
Klöverträskbygdens utvecklingsplan	./6
Måttsundsbygdens utvecklingsplan	./7 med underbilaga

